

Dagvattenpolicy för Linköpings kommun, antagande

Förslag till samhällsbyggnadsnämndens beslut

1. Förslag till Dagvattenpolicy för Linköpings kommun tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Förslag till Dagvattenpolicy för Linköpings kommun tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Dagvattenpolicy för Linköpings kommun antas.
2. Dagvattenpolicy för Linköpings kommun ska aktualitetsprövas varje mandatperiod.

Ärende

Dagvatten är tillfälligt förekommande flöden av regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten. Dagvatten förknippas vanligtvis med urbana miljöer och hårdgjorda ytor. Dagvatten innebär stora utmaningar; bland annat kapacitetsfrågor, reningsfrågor, utrymmesfrågor och estetiska frågor. Klimatförändringen och risken för stora skyfall och krav på rening av dagvatten, tillsammans med den starka tillväxten av staden som sker just nu ställer stora krav på kommunen och dess fysiska planering och genomförande av stadsbyggnad.

Den övergripande målsättningen är att dagvattenhanteringen ska vara långsiktigt hållbar. För att nå detta behöver kommunen tydliggöra hur frågan ska hanteras och vilket ansvar olika aktörer har. Dagvattenpolicyn är det övergripande styrdokumentet som visar kommunens inriktning. Med utgångspunkt i denna kommer Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsgrupp och Tekniska verkens motsvarighet, fastställa en dagvattenstrategi. Strategin är en tolkning av policyn som ytterligare nyanserar hur kommunen ska hantera dagvattenfrågan och ska fungera som en vägledning i det dagliga arbetet.

Beslutsunderlag:
Dagvattenpolicy

Bakgrund

Samhällsbyggnadsnämnden har gett Teknik- och samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram ett politiskt styrdokument avseende dagvatten. Arbetet har bedrivits förvaltningsövergripande och även Tekniska verken i Linköping AB (publ) (nedan kallad Tekniska verken) har deltagit. Arbetsgrupper har belyst ämnet från olika perspektiv. Under projektets gång har Havs- och vattenmyndigheten och Boverket gett ut tillsynsvägledning inom ämnet.

Utifrån ovanstående material har ett förslag till dagvattenpolicy tagits fram, samt ett förslag till dagvattenstrategi (strategin fastställs av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsgrupp, samt Tekniska verkens motsvarighet). Dessutom har bakgrundsmaterial om ämnesområdet sammanställts i ett faktakompendium.

De kritiska faktorerna med dagvatten och orsakerna till att stor hänsyn måste tas kan sammanfattas i följande punkter:

- Dagvatten kan vid felplanering/fel dimensionering vålla stora skador på byggnader och mark (grundvattensänkning, översvämning, erosion).
- Dagvatten för med sig föroreningar till recipienterna vilket kan medföra att man i värsta fall försämrar den ekologiska och/eller den kemiska statusen. Detta är inte tillåtet enligt vattendirektivet.
- Ökad avledning av dagvatten medför minskad grundvattenbildning.
- En stor del av dagens exploateringar är förtätningar i redan urbana miljöer. I befintlig miljö är det ofta svårt och kostnadskrävande att utföra åtgärder.
- Dagvatten är en resurs i den urbana miljön och kan, om man planerar rätt, ge mervärden till staden och dess invånare.

Det kommunala ansvaret för bortledning av dagvatten i tätbebyggda områden finns reglerat i *lag (2006:412) om allmänna vattentjänster*. Tekniska verken är kommunens VA-huvudman och ansvarar för att bygga ut och driftsätta det allmänna dagvattennätet. VA-huvudmannen dimensionerar systemet enligt gällande praxis. Vidare har kommunen ett ansvar för dagvatten när det gäller fysisk planering och prövning och tillsyn enligt *plan- och bygglagen* samt *miljöbalken*. Vattnet måste kunna avledas ytligt när de allmänna ledningarna går fulla (inom rimliga gränser). Kommunen har också ett ansvar för dagvatten i egenskap av fastighetsägare, byggherre, väghållare, ansvarig för allmän plats etc.

Dagens lagstiftning inom dagvattenområdet är inte konstruerad utifrån de behov som finns idag. Det finns ingen tydlig ”röd tråd” i lagstiftningen och den är inom vissa delar kontraproduktiv. Bland kommuner i Sverige råder idag en stor osäkerhet kring hur dagvattenfrågan ska hanteras för att nå bästa resultat och samtidigt fatta lagliga beslut. Därför finns ett behov av att skapa

gemensamma utgångspunkter och gemensamma förhållningsätt. Det finns ett behov av en dagvattenpolicy.

Med den pågående klimatförändringen förutspås det för Linköping bli en ökad risk för kraftiga skyfall. Detta får konsekvenser för dagvattenplaneringen. Kommunen och dess VA-huvudman måste anpassa planläggningen utifrån dessa nya förhållanden. Vattnet i samhället måste få ta plats och det måste finnas avrinningsvägar även när VA-huvudmannens dagvattenledningar går fulla.

När det gäller rening av dagvatten bottnar kraven i EU:s *ramdirektiv för vatten*. Denna lagstiftning är implementerad i *Miljöbalken* och *Plan- och bygglagen* och innebär att kommunen vid exploatering måste ta hänsyn till vattnets så kallade *miljökvalitetsnorm*. Detta innebär att en exploatering inte kan beviljas om den medför risk för att normen inte kommer nås. För att förhindra sådana risker kan det krävas rening av dagvatten.

För att klara dimensioneringskrav/fördröjningskrav och reningskrav kan det vara nödvändig med åtgärder i såväl nya exploateringar som i redan bebyggda områden.

Gemensamt för de utmaningar som finns inom dagvattenområdet är att den lämpligaste lösningen innebär att ansvaret fördelas på alla aktörer i samhället, såväl privata byggherrar, som kommunen och dess VA-huvudman. För bästa resultat bör såväl fördröjning som rening ske så tidigt som möjligt i kedjan (LOD, Lokalt Omhändertagande av Dagvatten). Utgångspunkten i policyn är att kommunen, inom lagstiftningens ramar, ska arbeta för att allt dagvatten hanteras och renas så lokalt och nära källan som möjligt. Om det är lämpligt i det enskilda fallet ska öppna dagvattenlösningar användas. Dagvatten ska ses som en resurs och tillgång istället för ett problem. Med rätt planering, rätt lokalisering och rätt utformning kan dagvatten berika stadsmiljön och medföra mervärden. På detta sätt kan en hållbar dagvattenhantering uppnås.

Ekonomiska konsekvenser

Policyn i sig ger inte några ekonomiska konsekvenser, utan det är kraven som klimatförändringen innebär, samt krav i de olika lagstiftningarna som ger ökade kostnader. För att uppfylla alla dessa krav kommer det krävas åtgärder som kommer belasta investerings-, exploaterings- och driftbudget. Det kommer också innebära ökade kostnader för VA-huvudmannen och byggherrarna. Ökade kostnader ska dock alltid ställas mot ett nollalternativ, det vill säga vad som händer om inget görs.

Om det i framtiden sker stora översvämningar med anledning av skyfall kommer det utredas vilket ansvar kommunen har för uppkomna skador. Om inte tillräcklig hänsyn tas i samhällsbyggnadsprocessen riskerar kommunen

skadestånd och försäkringsärenden om tillbud inträffar. Utöver rena monetära kostnader finns också en mänsklig aspekt vid förlust av egendom och lösöre i samband med översvämningar. Denna är svår att värdera i pengar.

Ökad beredskap för stora skyfall och rening av dagvatten innebär kostnader för inrättande och drift av dagvattenanläggningar, samt att ytterligare mark kan behöva avsättas. Mark som därmed blir svår (omöjlig) att exploatera för annat ändamål.

Om inte fördröjning, kapacitetsfrågor och dimensionering, samt rening av dagvatten hanteras uttömmande i kommunens fysiska planering, kan länsstyrelsen i sin granskning av detaljplaner göra anmärkningar och till och med upphäva en detaljplan. Detta medför givetvis förseningar av projekt, vilket får stora ekonomiska konsekvenser som följd.

Med ett strukturerat arbetssätt finns möjligheten att förhindra sådana scenarier. Dagvattenpolicyn och dagvattenstrategin bedöms medföra en tydlighet kring hur krav ska ställas och hur de ska följas upp. Detta innebär också att det blir mer tydligt och mer rättvist mellan olika byggherrar.

Kommunala mål

Linköpings kommun har inte fastställt några specifika lokala miljökvalitetsmål inom dagvattenområdet. Men det finns flera mål och policydokument som ändå har bäring på dagvatten.

- Linköpings kommuns miljöpolicy från 2001 gäller i allra högsta grad dagvatten.
- Majoritetens samverkansprogram för mandatperioden 2015-2018 har också en stark koppling till dagvatten. Hållbar stadsplanering och tätare stad, samt en grönare trafik är tydliga mål som kräver att dagvattenfrågan finns med.
- I den gällande översiktsplanen för staden och i dess tillägg miljö- och riskfaktorer finns också mål och formuleringar.

Regeringen beslutade i december 2016, med stöd av *ramdirektivet för vatten*, om ett nytt åtgärdsprogram för Södra Östersjön. Kommunerna omfattas av åtta åtgärdsprogram. Fyra av dessa berör dagvatten på ett eller annat sätt.

- Åtgärd 1. Kommunen ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken med syfte att miljökvalitetsnormerna uppfylls.
- Åtgärd 3. Kommunerna ska bedriva tillsyn på avloppsledningsnät och avloppsreningsverk så att påverkan av näringsämnen och särskilt prioriterade ämnen minskar till vattenförekomster.
- Åtgärd 6. Kommunerna ska genomföra sin fysiska planering och prövning enligt Plan- och bygglagen på ett sådant sätt att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna uppfylls.

- Åtgärd 8. Kommunerna ska utveckla dagvattenplaner med syfte att identifiera och utföra åtgärder som medför att miljö kvalitetsnormerna uppfylls.

Arbetet med dagvattenpolicyn initierades innan ovanstående åtgärdsprogram fastställdes. Beslutande om dagvattenpolicyn ligger i linje med samtliga ovanstående åtgärder.

Jämställdhet

Bedömningen är att det inte finns någon skillnad för kvinnor, män, pojkar och flickor när det gäller behov eller nyttan av dagvattenhantering och dagvattenplanering i Linköping.

Samråd

Förslag till dagvattenpolicy har remitterats till samtliga kontor vid miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, avdelningen för hållbarhet och miljökommunikation, kommunlantmäteriet, kommunens miljöstrateg, Räddningstjänsten i Östra Götaland och Tekniska verken.

Yttranden har inkommit från miljökontoret, plankontoret, kommunens miljöstrateg, räddningstjänsten samt Tekniska verken. Samtliga yttranden har varit positiva till förslaget med förslag till mindre justeringar. Dessa har arbetats in till viss del.

Uppföljning och utvärdering

Det politiska styrdokumentet dagvattenpolicy ska aktualitetsprövas varje mandatperiod.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Paul Håkansson

Anna Bertilson

Beslutet skickas till:
Kommunledningskontoret
Plankontoret

Stadsmiljökontoret
Miljökontoret
Bygglövskontoret
Kommunlantmäteriet
Avdelningen för hållbarhet och
miljökommunikation
Tekniska verken i Linköping AB (publ)
Räddningstjänsten i östra Götaland